

**R.P. Valentini Mangioni Per Vsini E Societate Iesv, In
Signatura Sacra Pœnitentiariæ S.D.N. Papæ Consultoris
Theologi De Religiosa Pavpertime non excludente rerum
Dominium nec Ius testandi Opvscvlvm ...**

Mangionius, Valentinus

Coloniæ, 1639

I. Consvltatio. An qui in Societate Iesv absoluto Nouitiatu faciunt Vota
simplicia substantialia Religionis, amittant rerum Dominium & Ius testandi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63077](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63077)

PRIMA PARS.
CONSULTATIO

*An qui in Societate IESV absolu-
to Nouitiatu faciunt Vota sim-
plicia substantialia Religionis, a-
mittant rerum Dominium
& Ius Testandi.*

ad

IN-

1
&
an-

INDEX

Primæ Partis.

Facti Species, Controuersæ Status, Decisio.

I. ARGUMENTVM, Quo probatur retentio Domini post Vota ex Iure Societatis.

II. ARG. Ex Iure Pontificio.

III. ARG. Ex Observantiâ subsequentiâ.

IV. ARG. Ex Ratione petrii.

V. ARG. Ex Refutatione omnium Obiectionum.

CONSULTATIO.

Proponam primò facti speciem, quæ huic Consultationi occasionem præbuit. Secundò Controuersia statum subijciam. Tertiò de re proposita sententiam meam vnica Assertionem comprehendam. Quartò eandem argumentis ex lure Societatis, Constitutionibus Pontificijs, Obseruantia perpetua, & Ratione petitis confirmabo. Postremò ad omnes Aduersariorum obiectiones respondebo.

FACTI SPECIES, CONTROUERSIAE STATUS, DECISIO.

Titius Religionem Societatis Iesv ingressus, rus condidit Testamentum, in quo hæredem ex asse instituit Caium fratrem suum germanum. Elapso biennio (tam diu enim Societatis Tyrones probantur) emisit vota Paupertatis, Castitatis & Obedientiæ, non quidem sollemnia (ut fit in alijs Religionibus) sed simplicia, iuxta Rituale huius Ordinis Institutum: quorum tantum votorum vi effectus est non improprie, vel lato modo, vel ad instar, vel ex priuilegio: sed proprie, strictè, pariformiter, & iure quo qui optimo Religiosus. Procedente tempore idem Titius memor, iuxta promissionem factam in Nouitatu, se esse obligatum ad sua bona, quæ secutus dictamen carnis & sanguinis Fratri testamento reliquerat, distribuenda in pia & sancta opera, iuxta illud Christi, *si vis perfectus esse, vade, & vende quæ habes. & da pau-*

A

da pau-

CONSULTAT.

² *da pauperibus, veni & sequere me;* de Superiorum consensu, reuocato testamento condito ad fauorem Fratris, aliud condidit ad fauorem Collegij Colonienfis, redacti ad graues angustias rerum domesticarum, propterea quòd ad illud quamplurimi è Societatis hominibus, varijs Domicilijs huius & aliarum Prouinciæ ab Hæreticis exturbati, confugissent.

² Ex proposita Facti specie magna Iuris controuersia orta est, *An Titius ex vi voti Paupertatis emissi post biennium Probationis, destitutus fuerit bonorum suorum Dominio, illudq; in Caium transmiserit, ac proinde Testamentum prius conditum confirmauerit, & irreuocabile fecerit.* Re delatâ in Iudicium, & vtrunque magna contentione agitata, tandem pro Collegio Colon. à sapientissimis Iudicibus pronunciatum est. Non defuerunt tamen Aliqui (quo spiritu ducti nescitur,) qui, etiam postquam Caius causâ cecidit, satis benè longo Scripto, communibus, vt apparet, operis, concinnato, ostendere conentur, Titium ex vi voti Paupertatis destitutum fuisse Dominio bonorum suorum, & testamentum in seculo factum confirmasse, nec potuisse nouum condere, Collegij Colon. Patres tradiderunt mihi recens ex Italia ad hanc Urbem ap pulso Scriptum illud, iusseruntque meum super hac Causa iudicium exponere. Pareo, & pono hanc Assertionem.

³ **T** *Titius vi Voti Paupertatis emissi in Societate post biennium, tenetur quidem statim,*

rim, non disponere vlllo modo de suis bonis, nec illis vti absq[ue] scientia & consensu Superiorum: non tamen priuatus fuit eorundem Dominio, neque illud transmisit in Caium, nec confirmauit testamentum conditum ante ingressum, nec illud fecit irreuocabile: ac proinde de Superiorum licentiâ & validè & licuè de suis bonis iterum disponere, etiam per viam testamenti potuit.

Hæc Assertio potissimum probanda est ex iure, quo vtitur Religio Societatis, quod continetur in eiusdè Cōstitutionibus, Canonibus & Decretis toties à Sede Apostolica confirmatis, & præterea ex duplici Motu proprio GREGORII PAPÆ XIII. ex perpetuâ Observatiâ subsequatâ & vniuersali in totâ Societate; ex Ratione, & ex Refutatione omnium argumentorum, quæ hætenus pro cōtrariâ parte allata sunt. Sed, quoniam ad omnes textus, qui depromuntur à Nobis ex Cōstitutionibus & Canonibus Societatis, & Motu proprio GREGORII XIII. video Aduersarios habere paratam responsionem petitam ex noua quâdam Dominij distinctione, qua (si Deo placet) elidi, an eludi? arbitrantur omne robur argumentorum nostrorum; operæ pretium esse duco, eiusmodi distinctionem hic ponere ante oculos: vt intelligatur quàm non aptè quadret in textus mox afferendos.

Dominium (ex istorum sententia) aliud est Particulare & actiuum: aliud in Communi: aliud Passiuum. Particulare & actiuum est illud, quod definitur Ius perfectè

CONSULTAT.

4

fectè disponendi de re corporali, nisi lege prohibeatur. Qui enim tale Dominium habet, potest de suis rebus suo arbitratu disponere. Disponere autem est actus potentiae & facultatis actiuae.

6

Dominium in communi est illud, quod habent personae particulares, quae sunt membra alicuius Communitatis, V. G. Religionis, quae possideat bona in communi: nam Religiosi particulares, non sunt ipsi Domini talium bonorum, sed ipsa Communitas, ipsi singillatim accepti habent solum *Dominium in communi*.

7

Dominium passiuum est illud, quod competit alicui, qui sit priuatus omni *Dominio particulari & actiuo*; si retineat capacitatem ad acquirenda aliqua bona vel in eo statu, in quo est, vel in alio possibili. Porro autem Aduersarij accommodando hanc distinctionem *Dominij* Titio obstricto votis, dicunt, Titium non habere *Dominium particulare, nec actiuum*; sed solum *Dominium in communi*; quatenus est membrum Collegiorum, quae possident bona stabilia: & *passiuum*, quatenus retinet capacitatem, & quasi potentiam Passiuam ad recuperanda bona, quorum *Dominium* amisit per emissionem votorum, si legitima auctoritate vinculo votorum solvatur. Habeo distinctionem, in qua sanè non possum mirari satis Aduersariorum animositatem, qui cum non sint hospites in Iure Ciuili & Canonico, & vt apparet, non indiligerter versati in bonorum Auctorum lectione; ausi sint asserere, vocem *Dominium*, significare Ius, hoc est, *passiuam potentiam*, ad acquirenda bona temporalia,

ralia, cū nullus sit textus, nullus locus apud vltimum Scriptorem, in quo Dominium non sit vsurpatum pro Iure & facultate actiua disponendi de suis bonis. si hoc non est abuti vocabulis, quid tandem erit? Sed condonetur Aduersarijs hæc interpretandi licentia, quando & ipsos illius puduit: ideoque in hoc vltimo Scripto, quod confutamus, (quia posteriores curæ sunt etiam sapientiores) re vera nullam fecere mentionem *Dominij pascui*: & alioqui non parum benè meriti sunt de omnibus mendicabilis, qui, si Dominium est capacitas ad bona temporalia acquirenda; satis diuites censerì possunt. non fuit tamen hæc inaudita acceptio Dominij dissimulanda: quòd intellexerim etiamnum à quibusdam iactari, non incommodum esse. sic nimirum fiet, vt nullus relinquatur tergiuersandi locus, si ostenderimus textibus mox afferendis, ex Constitutionibus Societatis, & Pontificia declaratione, nullo modo congruere posse: sed quicquid dicitur de *Dominio*, esse intelligendum de *Dominio particulari & actiuo*, & nullatenus de *Dominio incommuni & Pasiuo*.

Est præterea supponendum pro intelligentia terminorum, in *Examine Generali*; quod est quasi Summarium Constitutionum Societatis, & in ipsis Constitutionibus, & earum Declarationibus, quæ sunt eiusdem authoritatis, vt dicitur in *proemio & parte 6. c. 10. lit. A.* Nomine *Scholaris* siue *Scholastici* intelligi illum, qui peracto Nouitiatu emisit tria vota simplicia, Paupertatis, Castitatis, & Obedientiæ, & promisit ingredi in Societa-

rem, hoc est, acceptare suo tempore gradum Professorum, qui in Societate supradicta vota solemniter faciunt, sicut omnes alij Religiosi, vel gradum Coadiutoris formati, qui etiam suo tempore emittit supradicta tria vota non solemnia, sed solum publica: quorum vi amittit illicò Dominium suorum bonorum, & fit incapax successionis: potest tamen cum causâ à Religione dimitti.

9 Nomine autem *Probationis* intelligitur non solum tempus biennij Nouitiatus; sed etiam, quod durat ab emissionem votorum simplicium, quæ fit absoluto biennio usque ad tempus, quo quis promouetur ad gradum Professi vel Coadiutoris formati. omitto textus qui passim occurrunt in Constitutionibus, contentus vnico, qui habetur parte 4. ca. 4. lit. E vbi ita dicitur: quod autem promittit Scholasticus in Societate, est in eius Corpus ingredi, vt statim obseruet Castitatem, Paupertatem, & Obedientiam actu iuxta Societatis consuetudinem, siue admissus sit, vt post absoluta studia sit Professus, siue Coadiutor formatus, & sic consequenter potest illum statim Superior admittere in Scholasticum, ac simul in Probationem, ad hoc, vt ad Professorum gradum, vel Coadiutorum suo tempore admittatur. His notatis ad Assertionis positæ confirmationem veniamus.

PRIMUM ARGUMENTUM ex Iure Societatis.

10 I. **O**ccurrit textus clarissimus ex part. 6. cap. 2. quod totum est de ijs, quæ ad Paupertatem
pere

pertinet, ubi cum S. Fundator. §. II. dixisset sic. Vt ni-
 hil proprium domi teneri, ita nec foris, apud alios potest:
 & quisque ijs, quæ de communi data fuerint ad vsum su-
 um necessarium aut conuenientem, resecatis superfluis, sit
 contentus; addit quæ sequuntur lit. H. Intelligendum
 est hoc absolute de Professis, & Coadiutoribus formatis.
 Cæterum in Scholaribus, qui tempus Probationis non-
 dum expleuerunt, hoc intelligi debet de rebus ijs, quæ in
 presentia subsint eorum dispositioni: nihil enim horum
 habere debent, nisi conscio & approbante Superiore. neque
 verò sermo est de bonis, quæ forte procul inde illi habent, de
 domibus scilicet vel rebus alijs: sed quod ad hæc attinet,
 parati etiam esse debebunt, vt illis se abdicent, quandocun-
 que Superiori videretur, Vt in Examine dictum est. Ex hoc
 loco habemus primò hic agi de modo, quo singu-
 li, qui sunt in Societate, obseruare debeant votum
 Paupertatis, cuiuscumque gradus sint. Secundò,
 esse sermonem tam de bonis mobilibus & pecu-
 nijs, quàm de immobilibus. Tertiò, constituen-
 dam esse aliquant differentiam inter Professos &
 Coadiutores formatos ex vna parte, & inter
 Scholares ex altera. His positis, sic argumentari
 licet. Si Scholares nō retineant Dominium parti-
 culare actiuum bonorum suorum, nullum est dis-
 crimen inter ipsos & Professos, quod tamen esse
 debet, ergo retinent. Iuratur antecedens, quia
 conscio & approbante Superiore, etiam Professi
 possunt habere aliqua bona, & de facto habent
 ad suum vsum. Sine consensu eorundem Superio-
 rum neque Professi, neque Scholares possunt ha-
 bere vllam rem, nam alioqui essent Proprietarij:

ergo quando constitutio dicit, *Professos nihil proprium habere posse absolutè; & Scholares habere posse conscio & approbante Superiore*, non potest habere alium sensum, quàm quod Professi nihil habere possunt, quoad Dominium & proprietatem neq; sine, neque cum licentia Superiorum; Scholares verò *conscio & approbante Superiore* possunt habere proprium, non quidem ut proprium, & independenter à voluntate Præsidentum, sed quoad Dominium & proprietatem radicalem, & usum solum cum eorundem consensu, ut Religiosos decet: cuius tamen Dominij radicalis & proprietatis Professi incapaces sunt.

II Aduersarij hic exerunt suam Dominij distinctionem; & dicunt primò, discrimen consistere in hoc, quod Scholares habeant Dominium in communi respectu bonorum Collegij, cuius membra sunt, Professi non habeant.

Sed contra, primò Quia etiam Professi habent Dominium in communi bonorum earum Domorum, quorum membra sunt.

Secundò, in hoc textu nomine *bonorum*, intelliguntur ea, *quæ sunt sub dispositione ipsorum Scholarium, & quæ procul inde ipsi habent, ut sunt domus, &c.* talia autem non sunt bona Collegiorum, sed quæ ipsi possident.

Dicunt secundò, Scholares retinere Dominium passiuum suorum bonorū. sed contra, primò, quia retinent Dominium bonorum eorum, quæ deinde Superioris iussu distributuri sunt in pauperes; hæc autem distributio non potest fieri sine Domi;

Dominio actiuo particulari, cum actualis distributio supponat tamquam suum principium ius & facultatem actiuam.

Contra secundò, quia si Scholastici retinent solum Dominium passiuum suorum bonorum; actiuum penes quem erit? Respondebunt, esse penes eos, qui succelsere Scholaribus, vel ex testamento, vel ab Intestato, sed cōtra, quia haec bona debent Scholares, quando Superior iusserit, in pauperes distribuere, quā autem hoc fieri poterit; si iam Dominium actiuum translatum fuit in successores? maneat ergo, Dominium de quo textus loquitur, esse actiuum & particulare.

I I. Produco textum ex *part 4 in cap 4. quod est* 12
de Scholasticis admissis conseruandis, lit 6. ubi cum S. Pater dixisset, Scholasticum debere statim obseruare Castitatem, Paupertatem & Obedientiam actu, iuxta Societatis consuetudinem; hęc verba subdit: hac consuetudo facit, vt quamuis paupertatis votum sit emissum; bona tamen temporalia haberi possint ad certum vsque tempus, quod superiori intra probationis spaiam videbitur. Ex quibus verbis sic argumentor. Scholasticus post votum Paupertatis habere potest bona. Ergo retinere illorum Dominium. Ergo per votum, illud nō amisit: quæ omnia clara sunt ex terminis.

Respondere possunt Aduersarij, Scholasticum 13
 amisisse Dominium particulare, & actiuum, retinere Dominium in communi, & passiuum.

Contra, quia Scholasticus post vota paupertatis 14
 potest habere bona, ad certum vsque tempus quod Superiori videbitur. Ergo quando Superiori videbitur,

A S

tene

teneretur se illis abdicare. Ergo interim illa habet. Superiori autem ordinariè videtur, hanc abdicationem esse faciendam, post tres, vel quatuor annos ab ingressu in Nouitiatum, iuxta Decretum P. Claudij Aquavivæ piæ memoriæ; confirmatum à VII. Congregatione generali Canon. 17. §. 5. ubi statuitur, quod *Nostri bonorum possessio quadriennio concedatur, & non diutius sine consensu Præpositi Generalis*: licet etiam citius fieri permittatur. Supponamus ergo, aliquem Scholasticum iuberi à Superiore abdicare se Dominio bonorum, quæ habet, post tres vel quatuor annos ab ingressu, ut ferè iam fit. In hoc casu quæro ab Aduersarijs, quo bonorum Dominio se abdicabit hic Scholasticus? non *particulari*: quia per ipsos istud amisit ex vi votorum, quæ nuncupavit post biennium. Dicent, abdicabit se *Dominio in Communi*. Contra, quia isto Dominio non priuatur, nisi per vota solemnia, si fiat Professus, vel publica, si Coadiutor formatus: & Scholares Societatis post huiusmodi bonorum abdicationem factam iussu Superiorum, adhuc per plures annos remanent in gradu Scholasticorum, nec promouentur ad gradum Professorum, vel Coadiutorum formatorum, nisi post absoluta studia, quæ in Societate requirunt ferè septem annos, & post Doctrinam litterarum humaniorum per quatuor, vel quinque annos, & post unum annū tertię probationis: interim, ergo post factam abdicationem bonorum, cùm sint adhuc Scholastici; retinent *Dominium in cōmuni*, per Doctores istos, qui *Dominium in communi* esse dicunt, quod

Quod habent Scholastici respectu bonorum Collegij, cuius membra sunt; ergo per illam abdicationem factam iussu Superiorum, non abdicant *Dominium in communi*. Neque abdicant *Dominium passivum*: quia dum sunt in gradu Scholasticorum, in quo, ut diximus, possunt esse etiam post factam bonorum abdicationem, retinent capacitatem ad recuperanda sua bona in casu dimissionis, in qua capacitate iuxta Doctores eosdem consistit *Dominium passivum*; Ergo Scholares per abdicationem bonorum factam iussu Superiorum, amittunt *Dominium particulare, & activum*, non *Dominium in communi, & passivum*, ergo ante factam abdicationem, quam faciunt dum sunt in statu Scholarum, retinent *Dominium particulare, & activum*; quod Aduersarij negant.

III. Profero textum ex parte 3. quæ est de con- 15
servandis illis, qui probantur in domibus, & Collegijs;
& consequenter de Scholaribus, ut apparet ex
cap. 1. §. 1. in quo capite §. 7. hæc habentur.
Ut experiri incipiant sanctæ Paupertatis virtutem, doceantur omnes, quod nulla re tanquam propria uti debeant. quamvis necesse non sit, bonorum suorum tempore Probationis possessione se abdicare, nisi id Superior post elapsam primum annum iuberet, iudicans in huiusmodi bonis, tentationum occasionem; & minus, proficiendi in spiritu habere aliquem, ut qui illis adhæreat, aliquo immoderato amore, vel confidentia: & tunc qui se exuit bonis suis, sequatur Christi consilia. Pro sua tamen deuotione ad hoc potius, quam illud opus dispensare bona sua, vel eorum
partem

partem poterit ; Explicare autem volens S. Pater quid intelligeret nomine *Possessionis*, hæc addit lit. *E. possessione bonorum suorum se abdicare, tam de proprijs bonis intelligendum est, quæ habet penes se, vel alios, quàm de iure, vel actione, quæ ei competit ad bona quæ sperat, siue secularia illa, siue Ecclesiastica sint, quando hoc fieri debeat, Præpositi Generalis, vel eius, cui ille facultatem communicauerit, arbitrio relinquetur.* Ex quibus verbis Constitutionis hoc argumentum formo, ut ostendam Scholares post emissâ vota retinere *Dominium particulare & actiuum*: & non solum illud in *Communi, & passiuum*, quod Aduersarij commenti sunt. Agitur hoc loco de illorum bonorum possessione, & Dominio, quæ respectu Scholarium dici possunt *sua, propria, secularia, Ecclesiastica, & talia*, ad quæ Scholaris habeat *ius, & Actionem*, quæ Scholaris speret, quibus se abdicare possit, ac debeat dispensando iuxta Consilium Christi, id est Pauperibus: & quæ bona post abdicationem factam amplius non possideantur, nec habeantur de facto, & abdicatione auferant tentationum occasionem, & immoderatam confidentiam; ideoque Scholaris constanter perseueret in sua vocatione, quandoquidem à se per illam abdicationem submouit omnem fiduciam bona iam dispensata recuperandi. hæc omnia commodissimè quadrant in bona quorum Scholastico competit possessio, & *Dominium in particulari & actiuum*, & nullo modo possunt accommodari bonis, quorum Scholasticus habeat *Dominium in communi & passiuum*. patet vtraque pars huius assumptionis.

16 Nam si dicamus Scholasticum retinere possessionem

sessionem, & *Dominium in particulari & actuum*, illa bona dici possunt *sua*: possunt dici *propria*: possunt esse *secularia*, hoc est *Patrimonialia*: *Ecclesiastica*, quia potest fieri, vt Scholasticus habeat aliquod beneficium, vel pensionem Ecclesiasticam: potest etiam Scholari competere *Ius & actio* ad aliqua bona, v. g. ad legitimam in bonis Paternis, & ad aliquam successionem hæreditariam: potest etiam Scholasticus *sperare* bona quæ non habet, potest exuere se suis bonis, à se illa *abdicando* & *dispensando in pauperes*, qua abdicatione facta Scholaris non habet amplius illa bona, quare etiam submouit à se *tentationum occasionem*, & *immoderatam confidentiam*: quia donata pauperibus non possunt vnquam recuperari; ideoque Scholaris constanter pergit in Dei obsequio.

Quod si, vt volunt Aduersarij, agatur hoc loco de bonis, quorum Scholari competat *Dominium in communi*; omnia supradicta erunt intelligenda de bonis Collegiorum: nam isti *Dominium in communi*, quod Scholares Societatis retinent, aiunt esse *Dominium bonorum Collegiorum*, quorum ipsi membra sunt. Atqui bona Collegiorum non possunt dici, nec sunt *sua*, id est *Scholarium*: nec *propria*; cum sint communia: nec *secularia*; quia sunt Religiosa: nec *Ecclesiastica*; quia raro admodum Collegia habent beneficia & pensiones, sicut nec *Ius & actionem* ad legitimas, vel successiones hæreditarias, ne ratione quidem ipsorum Scholarium, vt dicitur *part 6. cap. 2. §. 12.* prætereabona Collegiorum Scholares non *sperant*, sed possident;
nec

nec possunt se illis exuere donando pauperibus, quia sunt Collegiorum & non sua: Ergo cum verba Constitutionis non possint intelligi de possessione, & *Dominio in communi*, necessario accipienda sunt de possessione, & *Dominio particulari*. Quod verò neque intelligi possint de *Dominio passiuo*, patet euidenter; quia istud Dominium passiuum per Aduersarios, Scholares retinet semper usque ad tempus Professionis, vel vota publica Coadiutorum formatorum, quia nimirum est capacitas ad recuperanda bona, quæ habebant in seculo; Constitutio autem loquitur de bonis, quibus se Scholaris exuere debet, dispensando illa pauperibus. Ergo non sunt bona, quæ Scholaris habebat in seculo, quia illa non potest dispensare ex istorum sententia, quia istorum bonorum amiserunt *Dominium actiuum & particulare*, emittendo vota simplicia post Nouitiatum, & maximè, ut ipsi contendunt, Titius, qui illorum Ius transmisit in Caium. Accedit quod *Dominium passiuum*, non potest retineri respectu beneficiorum, & pensionum Ecclesiasticarum, quæ forte Scholaris in seculo habebat, & iuxta principia Istorum ipso iure vacarunt per emissionem votorum simplicium, absoluto biennio Nouitiatus. Ex quibus omnibus manifestè constat, possessionem bonorum & *Dominium*, de quibus loquitur Constitutio, esse possessionem & *Dominium particulare, & actiuum*, quod scilicet Scholaris emittendo vota non amisit, sed adhuc retinet.

18 I V. Adduco textum ex *Examine Generali*. c. 4. vbi

vbi cum S. Fundator. §. 1. dixisset, quod quicumque Societatem ingredi valent, antequam in domo aliqua vel Collegio viuere incipiant, debent omnia bona temporalia, quae habuerunt, distribuere & renunciare, ac disponere de ijs, quae ipsis obuenire possent, eamque distributionem esse faciendam primum in res debitas & obligatorias, si quae fuerint: si vero tales nulla fuerint; in pia & sancta opera, iuxta illud: disperdit, dedit pauperibus, & illud: si vis perfectus esse, vade & vende omnia quae habes, & da pauperibus, & sequere me; subdit §. 2. haec verba. Quod si statim propter aliquas honestas causas bona non relinquet; promittat, se promptè relicturum omnia post vnum ab ingressu absolutum annum, quandocunque per Superiorem iniunctum ei fuerit in reliquo tempore Probationis, quo completo ante Professionem Professi, & ante tria vota publica, Coadiutores re ipsa relinquere, ac pauperibus dispensare debent, vt Consilium Euangelicum, quod non dicit, da consanguineis, sed pauperibus, perfectius sequantur. Ex quo loco hoc argumentum conficio. Qui ante ingressum in Societatem bona sua pauperibus non distribuerunt, tenentur distribuere, quandocunque Superiori videbitur ante Professionem futuri Professi, vel ante vota publica Coadiutores formati: Ergo suorum bonorum Dominium non transmiserunt in alios per votorum simplicium emissionem. Antecedens patet ex verbis allatis: consequentia probatur, quia, si suorum bonorum Dominium Scholares per vota amiserunt; frustra iubentur esse parati ante Professionem, vel vota publica illorum Dominiū renunciare, & bona distribuere pauperibus: Ergo suorum bonorum

bonorum retinent Dominium. Respondent Aduerſarij, retinere *Dominium in communi*, respectu bonorum Collegij, cuius sunt membra, & *passiuū*, respectu bonorum suorum, ad quæ recuperanda ius habent in casu, quo dimittantur à Societate.

19 Contra autem, quia *Dominium* illud in communi non potest deferuire ad id, quod intendit Constitutio, vt scil. Scholares distribuunt bona, quæ non distribuunt in seculo, quandoque Superior iniunxerit, & ratio est, quia bona Collegij, respectu quorū est istud *Dominium in communi*, Scholares, vt iam dixi, nec tenentur, nec possunt distribuere. Nō potest esse *Dominium passiuum* tantum illud quod Scholares retinent post vota simplicia, quia illud est solum Ius recuperandi bona, vt isti dicunt, amissa per vota simplicia in casu dimissionis; *Dominium* autem, de quo est quæstio; debet deferuire ad distribuenda bona, quæ in seculo habebantur: Ergo *Dominium* est *actiuum* & *particulare*, quale necessarium est ad istam distributionem faciendam, & non in *communi* & *passiuum*.

20 V. Afferō textum ex eodem examine Generali cap. 4. & 5. vbi statuitur, vt Nostri, si Ecclesiastici sint, tūcquam in Societatis corpus. vt Professi vel Coadiutores cooptati fuerint, nulla Ecclesiastica beneficia possint retinere, debeant tamen illa relinquere tempore probationis, quandoque Superiori visum fuerit, & idem dicitur generaliter de quibuscunque bonis Ecclesiasticis part. 3. cap. 1. lit. F. vt scilicet Scholares se debeant abdicare possessione bonorum, siue secularia illa, siue Eccle-

Ecclesiastica sint, quando Praeposito Generali videbitur; & his Constitutionibus conformis est Canon. i. prima Congregationis Generalis, qui sic habet. Nostri, qui ante ingressum in Societatem, habent beneficia, non cogantur ea relinquere, nisi iubente Generali Commissario, vel Provinciali: & praeterea etiam Canon. 17. §. 4. Sept. Congr. Gen. ubi sic dicitur; Pensionibus tamen Ecclesiasticis, & similibus generum horum, cum ita personalia sint, ut super Nostrorum personis constituentur, abdicare se in solidum Nostros non expedit: Patri tamen nostri iudicio annua illorum distributio committenda. Ex quibus locis sic argumentari licet. Scholares Societatis post vota simplicia, retinent Beneficia, & Pensiones; tum Ecclesiasticas; tum temporales. Ergo etiam bonorum quorumcunque temporalium Dominium. Consequentia est clara; quia non est maior ratio de bonis temporalibus, quam Ecclesiasticis. Antecedens patet ex textibus allatis.

Et quo ad Pensiones, & beneficia decisum est à 21
Sacra Rota Romana in vna Nullius, seu Caput Aquensis Pensionis, die Luna 18. April. 1616. coram R. P. D. MARTINO ANDREA. In qua sacrum illud Tribunal toto orbe venerandum decreuit, P. Franciscum Nerium post emissam vota simplicia retinuisse Pensionem Ecclesiasticam. Et ratio, qua permota fuit SACRA ROTA est; quia Scholares Societatis retinent Ius, & Dominium bonorum suorum ad effectum ea distribuendi in pios usus, ad quod ostendendum affert SACRA ROTA Constitutiones GREGORII XIII. Quanto fructuosius, & Ascendente Domino. de quibus nos paulò post dicemus: & alias rationes;

B

tiones;

riones, & Doctorum testimonia, tum è Societate; tum externorum, quæ videri possunt à S. *Præterea*, ad finem vsque Decisionis illius in Decisione ipsa huic scripto adiuncta.

22 Non est tamen omittendum, quod in ea Decisione asseritur, retentionem beneficij, & pensionis tribuere Ius Scholaribus post emissâ vota simplicia, percipiendi ex illis annuos redditus, & fructus. Vt vel hinc intelligant Aduersarij hoc Ius & Dominium non esse in *Communi & passiuum*, sed *particulare, & actiuum*, & Titium retinere non solum Dominium bonorum suorum; sed etiam Ius ad omnes fructus ex illis perceptos ab alijs ipso inuito, recuperandos.

23 VI. Probatur eadem Assertio ex perpetua & constanti persuasione Patrum Societatis, qui conuenerunt iam septies ad Cōgregationes Generales. Hi enim simul Congregati, & habentes authoritatem condendi Decreta, & declarandi Constitutiones ex Indulto Sedis Apostolicæ, semper supposuerunt, Scholares post emissâ vota ~~simplicia~~ retinere bonorum suorum, quæ in seculo habebant, *Dominium particulare, & actiuum*, quamobrem multa decreuerunt circa tempus, locum, modum, & alias circumstantias, quibus illorum bonorum distributio fieri debet. *Congregatio I. Decreto 140.* decreuit, vt nostri habentes beneficia, non cogantur ea renunciare ante Professionem. *II. Congregatio, Decreto 23.* statuit, vt bonorum distributio, fiat à Nostreis intra eandem Prouinciam, & *Decreto 76.* de quorum consilio

hæc

hæc distributio fieri debeat. *Congregatio III. Decreto 16.* declarat, per Prouinciã in qua bona sunt distribuenda, intelligi Prouinciã, in qua ipsa bona sunt; & *Decreto 39.* iubet, in renuntiatione bonorum nullas iniri debere pactiones, nisi prius Præpositus Generalis informetur. *Cōgregatio IV. Decreto 65.* confirmat decretum proximè allatum Congregationis 3. & addit, dandam esse à P. N. Generali instructionē circa praxim eiusdē Decreti, & *Decreto 67.* cōfirmat Decretū quoddam III. Cōgregationis Generalis circa extractionē bonorū extra Prouincias. *Congregatio V. Decreto 50. § 4.* decernit, si Scholares distribuunt sua bona sine facultate Superioris, facturos contra votū Paupertatis. *VI. Congregatio. Decreto 8.* concessit, vt in Casu distributionis bonorum aliqua bona applicari possent extra Prouincias, in quibus ipsa bona sunt, Seminarijs nostrorum etiam extra illam Prouinciã, si forte in ea ingressus sit ille, qui bona distributurus est; *VII. denique Congregatio. Decreto 17.* multa statuit circa distributionem bonorum, quæ nostri post vota simplicia retinent, quæ longum esset hic singillatim recensere, satis est, quod iubet, non fieri renuntiationes antequam liceat per patrias leges, quod permittas possessionem bonorum saltem ad quatuor annos, & dicat non expedire pensiones Ecclesiasticas, & similia, quæ merè sunt personalia, absolute & in solidum abdicare. Ex quibus omnibus, vt significauimus, apparet, iuxta sensum totius Societatis legitimè toties congregatæ, per vota simplicia non amitti ius & Dominium actiuium, &

particulare, propriorum bonorum, siue illa temporalia, siue Ecclesiastica sint.

II. ARGUMENTVM EX Iure Pontificio.

24 **Q**UAE iam tot locis ex Constitutionibus Societatis adductis, & Canonibus, & Decretis Congregationum Generalium probata sunt, confirmantur ex declarationibus Pontificijs. omissis autem *Summis Pontificibus* PAVLO III. IVLIO III. PAVLO IV. PIO V. GREGORIO XIV. & PAVLO V. imò & SACROS. CONCILIO TRIDENTINO, à quibus Societatis Institutum examinatum, probatum, commendatum, & confirmatum fuit, produco solum duos textus ex Cōstitutionibus duabus GREGORII TERTII DECIMI. Primus est ex Constitutione quæ incipit *Quanto fructuosius*. Data Anno 1582. Calend. Februar. qui sic habet, *quod verò ad paupertatem attinet, quamvis bonorum suorum Ius & Dominium iustas ob causas pro Superiorum arbitratu ad tempus retinere valeant, ut in pios vsus iuxta Evangelicum consilium distribuant; in illorum tamen vsu religiosam paupertatem seruant, nec vlla re tanquam propria, & sine Superioris facultate vri possunt.* Secundus textus habetur in Constitutione quæ incipit *Ascendente Domino*. Data 1584. 8. Calend. Iunij, ubi ita habetur. *Licet qui ad gradus Professorum, & Coadiutorum formatorum nondum peruenerunt, bonorum suorum Ius atque Dominium, tum alias ob iustas causas, tum etiam ut maiorem Societas habeat libertatem illos, si opus fuerit, cum*
minore

minori offensione dimittendi, ad tempus Generalis Præpositi iudicio præscribendum valeant retinere, ut in pauperes tandem, seu alios pios vsus pro ipsorum deuotione distribuant iuxta Euangelicum consilium ac promissionem, quam initio Nouitiatus faciunt; interim tamen quantum ad illorum vsum Religiosam paupertatem seruant, nec vlla re tanquam propria & sine Superioris facultate vti possunt. Hactenus Pontificiæ Constitutiones: in quibus quot sententiæ ac verba, totidem penè insunt argumenta, quibus probatur, Scholares Societat. & Titium post vota simplicia retinere *Dominium in particulari, & actiuum bonorum*, quæ non distribuit irreuocabiliter in pios vsus.

Primò enim agitur de Dominio bonorum, 25 quæ Scholares iuxta promissionem factam initio Tyrocinij, debent pauperibus erogare: illa autem promissio est de distribuendis bonis proprijs relictis in seculo. Ergo est *Dominium particulare, & actiuum*, & non *in communi, & passiuum*: quia *Dominium in communi*, ut sæpe dixi, est *Dominium respectu bonorum*, quæ possidet Collegium, cuius Scholares membra sunt: & certè ad hæc bona distribuenda ipsi non se obligant: neque est *Dominium passiuum* tantum, quia debet deferuire ad distribuenda in pios vsus bona relictæ in sæculo, quæ tamen per Aduersarios Titius ratione *Dominij passiu*, potest solum recuperare in casu, quod dimittatur à Societate. Imò addunt Titium illorum bonorum *Dominium actiuum*, transmississe in Caium, cui etiam dicunt esse

Ius quæsitum in eisdem bonis. Secundò. Dominium, de quo agit Pontifex, est illud, quod retinetur ad tempus Generalis arbitrio præscribendū, qui solet iniungere Scholaribus illius abdicationē 4. ferè post annos ab ingressu; Ergo est *Dominium in particulari, & non in communi*, quia quando Scholaris iussu Generalis abdicat se suis bonis, adhuc post abdicationem, retinet *Dominium in communi*, quia est membrum Collegij, cuius, bonorū respectu, est illud *Dominium cōmuni*. Tertiò. Est sermo de Dominio bonorum, quod adhuc Scholares retinent, ut si dimittantur à Societate, dimittantur cum maiori libertate, & minori offensione: quoniam votis soluti, statim recuperāt liberum vsum bonorum suorum, quorum Dominium non amiserant per vota: at si retinent, ut volunt Aduersarij, solum *Dominium passiuum*, non facile recuperabūt sua bona; nec poterunt dimitti sine magna offensione; quia in illis bonis, ut ipsi sentiunt, est iam acquisitum Ius tertio, & huic iuri si quod esset (quod ipsi falsissimè supponūt) benè docent, derogari non posse. Quod si dicāt, hoc esse peculiatum in simplici voto Paupertatis in Societate, ut referret Vouenti *Dominium passiuum*, ad sua bona recuperanda; ego argumentabor ad hominem sic. *Vota Religiosa* (sunt illorum verba) *debent in omnibus Religionibus esse equalia & nō potest vnum esse laxius alio* Ergo cum votum Paupertatis in alijs Religionibus priuet omni Dominio, tam actiuo, quam passiuo; ita ut Professus nullum Ius retineat, neque ad bona, quæ olim habebat, neque ad vlla alia; votum etiam Paupertatis

tis Scholarium Societatis, quia non debet esse laxius, quam sit in alijs Religionibus, priuabit etiam *Dominio passiuo*. Et si rursus dicant Aduersarij, votum Pauperratis Scholarium in Societate habere ex institutione Ecclesiæ, vt non auferat *Dominium passiuum*; ego etiam dicam ex eiusdem Ecclesiæ Institutione habere, vt non priuet *Dominio particulari, & actiuo*.

Deinde expendo aliqua verba, quibus vtitur 26. GREGORIUS PONTIFEX. Prima verba sunt: *Dominium valeant retinere*, potius debuisset dicere; *valeant acquirere*. quia per emissionem votorum Scholares incorporantur Collegijs, & ideo *acquirunt Dominium in communi bonorum*, quæ possident Collegia, quorum per vota membra euadunt: Deinde, *Retinere*, est illud, quod quis habebat, tenere: At Scholares ante vota habebant *Dominium actiuum, & particulare*, & non illud in communi. Ergo retinent *Dominium particulare, & actiuum*. Alia verba sunt; *bonorum suorum*. si dicamus *Dominium*, quod retinetur post vota esse, *Dominium particulare bonorū*, quæ habebantur in seculo; rectè dicantur *bona sua*; at si dicamus esse *Dominium solam in communi*; non potest dici *bonorum suorū*; quia bona Collegij, respectu quorum est *Dominium in cōmuni*, sunt bona cōmunia, nō sua. Alia verba sunt, *interim tamen, quantū ad illorū vsum, religiosam paupertatē seruant*. In his verbis agnosco quandam *Aduersatiuam*, quæ consistit in hoc, quod, licet Scholares bonorum suorum ius, atque *Dominium valeant retinere*; tamen

quantum ad illorum vsum, religiosam paupertatem seruant. si per Dominium intelligamus *Dominium* propriè dictum *particulare*, & *actiuum* bonorum, quæ relicta sunt in seculo; consistit rectè illa *Aduersatiua*, quod scilicet nō obstante Dominio *particulari*, & *actiuo* priorum bonorum, nihilominus quoad vsum eorundem seruēt paupertatem, ac si non essent sua, & propria: & semper dependenter à consensu Superiorum. At vero si per Dominium, quod Scholares retinent, intelligatur *Dominium in communi*; (vt isti Doctores volunt) quænam, obsecro, *Aduersatiua* erit in hac oratione? *licet Scholares Societatis retineant Dominium in communi bonorum Collegij, tamen quoad vsum illorum religiosam seruant paupertatem?* Hoc non est peculiare Scholarium Societatis. sed omnium Professorum in alijs Religionibus, quæ possident bona in communi, etenim etiam ipsi, quatenus membra religionis sunt, habent *Dominium in communi*.

III. ARGUMENTVM EX Observantia Subsecuta.

27 **L**icet obscurum esset, An Constitutiones, & Canones Societatis in locis supra adductis permetterent Scholaribus eiusdem etiam post vota nuncupata *Dominium particulare*, & *actiuum* bonorum quæ in seculo reliquerunt; (quod tamen obscurum non est) tamen cum ab initijs ipsius nascentis Societatis, vsque in hanc diem, hoc est, per spatium Annorum 98. in omnibus Collegiis

Collegijs toto Orbe dispersis, obseruatum perpetuo sit, vt Scholares Societatis retinuerint Dominium bonorum suorum tam secularium, quam Ecclesiasticorum, & successerint in hæreditatibus, atque ita iudicatum fuerit in pluribus Tribunalibus; hæc inquam obseruantia perpetua, & consuetudo ferè centenaria satis superque probaret, à Scholaribus post vota retineri *Dominium particulare*, & *actiuum* bonorum suorum, nam huiusmodi obseruantia, & consuetudo est optima legum, & Constitutionum interpret *ex l. si de interpretatione cum seq. ff. de leg. Surd. Conf. 362. n. 10. Put. decis. 12. lib. 3.*

Atque hoc argumento potissimum vsa est 28
SACRA ROTA ROMANA in allegata Decisione. §. *Vltimo pro hac parte. Quia obseruantia subsecuta, & vniuersalis, atque inconcussus vsus Societatis facit, vt tam Nouitij, quam illi, qui emiserunt vota simplicia, retineant Ius, & Dominium bonorum suorum; non solum temporalium; sed etiam in specie Beneficia, & pensiones Ecclesiasticas, respectu quorum bonorum Ecclesiasticorum nullo modo affirmari potest, Scholares retinere Dominium in communi, & passiuum, vt patet ex dictis. Est autem diligenter aduertendum, in SACRA ROTA ROMANA fuisse legitime probatam prædictam obseruantiam, & inconcussum usum varijs exemplis ex omnibus fere Prouincijs, Italiæ, Hispaniæ, Lusitaniæ, Germaniæ, Galliæ, Belgij, & Poloniæ: & quod ipsa etiam SACRA ROTA addidit, non posse dubitari de prædicta obseruantia, neque de illius viribus, cum non*
B 5 *solum*

solum non repugnet supra relatis Constitutionibus Apostolicis; verum etiam illis sit maximè conformis.

29 Equidem de facto proprio testari iuratus possum, ac sanctè testor, me post elapsam annū sextum ab ingressu, quartum ab emissionem votorum Romæ disposuisse de meis bonis de Superiorum consensu, eamque dispositionem, quod alicui videretur minus solemnis, ratificasse Perusiæ post annos quinque, quarum dispositionum utrobique extant Documenta publica.

30 Neque omittendum est aliud argumentum, quo eadem SACRA ROTA utitur; est autem huiusmodi; quia Scholares Societatis non sortiuntur naturam aliorum Regularium, sed penitus diuersam, quoad scilicet Dominium bonorum suorum particulare, & actuum retinendum; & adducit testimonia non solum scriptorum è Societate, quibus tamen, utpote melius callentibus Societatis Institutum, fides deneganda non est, sed etiam alios externos, & in specie Emmanuelem Rodericum in *Questionibus Regularibus*, Ludouicum Mirandam in *Manuali Pralatorum*, Garfiam de beneficijs in *locis*, quæ ibi videri possunt.

IV. ARGUMENTVM EX ratione petitum.

31 **A**rgumentis hactenus explicatis satis superque demonstratum esse arbitror, Scholarem quemcumque Societatis, ac proinde etiam Titium ex vi simplicis voti Paupertatis emissi in Societate, non destitui suorum bonorum *Domi-*
nio

nio particulari, & actiuo: & consequenter nō trans-
misisse illud in Caium, nec firmasse testamentum
factum in seculo, neque illud fecisse irreuocabi-
le: ideoque priore reuocato aliud condere potu-
isse ad fauorem Collegij Colonienfis. hæc enim
omnia pendent ab illo principio, quod Domini-
um particulare, & actiuum per vota emissa in
Societate non sit deperditum. Videor iam mihi
audire Aduersarios dicentes, se tandem tam lu-
culenter edoctos de Instituto & lure, quo vtitur
Societas, cōfirmato à tot Romanis Pontificibus,
cōmendato à Cōcilio Tridentino, tam perspicuè
declarato à sanctæ memoriæ GREGORIO XIII.
non posse amplius repugnare, & longe à se alie-
num esse, vt asserere velint, vel S. P. IGNATIVM
in cōdendis Constitutionibus errasse, aut APO-
STOLICAM SEDEM deceptā fuisse, aut OECV-
MENICVM CONCILIVM nescisse, quod laud-
uit. credere igitur se rem habere, vt nos dicimus,
& captiuare suum intellectum in huius veritatis
obsequium: pergratū tamē sibi fore, si aliqua ra-
tione reddatur credibile, quod credunt: & argu-
menta quibus inducti cōtrariū hactenus asserue-
rūt, soluantur. equa postulant. vtrumq; Deo benè
iuuante præstabimus Ratio ergo est hæc. QVOD
VOTVM PAUPERIATIS priuēt illico Vouentē
omni iure, & Dominio bonorū temporaliū, quæ
habebat, & capacitate ad noua bona acquirēda,
nō est de essentia, & substantia voti: neq; de lure
naturali, vel diuino Ergo solū de lure Ecclesiasti-
co. Ergo, si, ut Ecclesia adiunxit voto Paupertatis
illam

illam vim priuandi omni iure, & Dominio, ita etiam poterit non adiungere. Prima Consequentia pater. quia si haec vim non habet votum ex natura sua, vel Iure naturali, vel diuino; reliquum est, vt habeat de Iure Ecclesiastico. Secunda Consequentia etiam est clara; quia sicut Ecclesia quibusdam votis paupertatis illam vim priuandi omni Dominio, adiunxit; ita potest non adiungere, & de facto non adiunxit votis Scholarium Societatis.

32. Probatum ergo antecedens à priori hoc modo, quoad primam partem. quia votum ex essentia sua est quædam lex priuata, quam vouens sibi ipsi indicit, vt constat ex materia de voto. atqui nemo potest ita legem sibi indicare, quin eam reuocare possit, ex l. si quis. ff. de legat. 3. ergo nemo potest sua priuata voluntate per votum auferre à se capacitatem Iuris, & Dominij. Explicatur planius: si vouens Paupertatem, vouendo auferit à se Dominij & Iuris capacitatem; est quia non vult esse capax: potest reuocare ac mutare hanc voluntatem. Ergo potest recuperare illud Dominium & capacitatem. Ita argumetur *Basilus Pontius Augustinianus celeberrimus apud Salmanticenses primaria Cathedra moderator Primarius de matrim. l. 7. c. 13. n. 6.* Explicatur adhuc clarius. Votum essentialiter nihil aliud est, nisi promissio aliquid agendi: vel omitrendi; & consequenter effectus immediatus voti, est obligatio ad aliquid agendum, vel omitendum. & materia proxima voti, est actio vel omissio aliqua Vouentis. Atqui Incapacitas Domi-

Dominij non est aliqua actio vel omissio; sed potius quædā impotentia, quæ non est in potestate Vouentis: ergo ex natura, & essentia voti nō inducitur hæc Dominij Incapacitas: & consequenter non est de Iure naturali, vt votum Paupertatis priuet illico Vouentem omni Iure & Dominio.

Probatur antecedens quoad secundam partē; hoc est non esse de Iure diuino. quia status Religiosus fuit institutus à Christo, vt cum communi sententia docet *S. Tho. 2. 2. q. 88. a. 4. ad. 3. V Valdensis Aluari Pelagij, Dominici Soto, Nauarri, Hieron: Plati, quos referunt, & sequuntur Basilius Pontius li. 7. de matrimonio. cap. 2. Suarez de Religione. tom. 3. lib. 3. cap. 2. & hic status Religiosus quoad substantiā, & essentiam suam perpetuatus fuit in Ecclesia vsque ad nostra tempora, vt probant supra citati Auctores, Basilius, & Suarez locis allatis. & Nauarrus Comento 4. de regularibus n. 7. & 8. vbi in specie probat Canonicos Regulares esse Religiosos eodem, quos *S. August.* instituit; imò ipsi *SS. Apostoli*, ex sententia quadam lata à Pio IV. super præcedentia concedenda prædictis Canonicis Regularibus à Monachis *S. Benedicti*. Atqui veteres illi Religiosi per votum Paupertatis non priuabantur Iure, & Dominio bonorum suorum, nec capacitate ad eadem acquirenda. Ergo votum paupertatis Religiosæ non habet hanc vim priuandi Dominio Iure diuino. Minorem huius argumenti fusè probant *Suarez Tomo 3. de Religione. lib. 3. cap. 7. & Basilius Pontius lib. 7. de matrimonio**

trinita

crim. cap. 13 & summa Probationum est; quia veteres illi Religiosi. 1. condebant Testamenta. 2. habebant Dominium Regularum quas habebant, Cellulæ, & hortuli. 3. instituebantur hæredes.

35 Et leges seculares, ut videre licet *in lege. Generaliter C. de sacrosanctis Ecclesijs, & in lege, si quis presbyter C. de Episcopis & Clericis*, multa statuerunt in fauorem dispositionum, & vltimarum voluntatum Religiosorum; ut etiam factum est *in Cœcilio Lugdunensi primo, Anno 570. vbi decretum est inter alia, ut quorumcumque Religiosorum voluntas, etiamsi aut necessitate, aut simplicitate aliquid à legum secularium ordine videatur discrepare; (hoc est carere aliqua solemnitate) tamen debeat inconcussa manere, vide Basilium loco citato n. 4.*

36 Confirmatur idem antecedens à simili hoc modo. De facto votum solemne Castitatis Religiosæ non priuat Professum, qui coniugatus est iure exercendi copulam matrimonialem: Ergo multo magis potest dari votum simplex Paupertatis, quod non priuet Religiosum iure, & Dominio bonorum suorum temporalium. Probatur Antecedens, in Professo alicuius Religionis, quæ sit perfectissima Religio; nam si quis in ea post consummatum matrimonium, de consensu coniugis Professionem emittat, non dissoluitur matrimonium consummatum, ut certi Iuris est: Ergo cum maneat vinculum matrimonij; consequenter manet Ius in corpus Coniugis: licet usus talis Iuris sit illicitus. Ex quibus omnibus sequitur, incapacitatem Dominij esse solum de Iure Ecclesiastico,

Sed

Sed possunt respondere Aduersarij, esse quidem de Iure Ecclesiastico, vt votum Paupertatis Religiosæ priuet iure, & Dominio bonorum temporalium: sed hoc Ius esse coæuum institutioni status Religiosi.

Sed contra: quia iam probauimus ex *Suarez* & 38
Pontio locis allegatis, Religiosos primorum seculorum non fuisse destitutos iure, & Dominio bonorum suorum. Deinde quibus indicijs hoc probant Aduersarij? quibus coniecturis? qua traditione? quo textu? audiantur potius Doctores communiter Docentes, ab Ecclesia hanc solemnitatem, vt priuet Vouentem iure, & Dominio bonorum suorum, non fuisse adiunctam voto Religiosæ Paupertatis ante tempora IUSTINIANI IMPERATORIS, & GREGORII MAGNI *relati in Capitulo, quia ingressi, & Capitulo, perlatum. 10. q. 3.* quod confirmauit postea GREGORIUS IX. cap. 2. de testam. & nouissimè Concilium Tridentinum de Regularib. sess. 24. cap. 2.

Rursus possunt obijcere Aduersarij, solemnitatem in voto Paupertatis, quatenus priuat omni iure, & Dominio bonorum temporalium, esse de Iure diuino; quod putatur sensisse S. Thomas, & aliqui Doctores ante tempora GREGORII XIII. quatenus affirmarunt in genere, votorum solemnitatem esse de eodem Iure diuino. Ergo non potest separari à voto Paupertatis Religiosæ hæc Domini incapacitas.

Sed contra, 1. quia iam docuimus, antiquos 39
Relig

Religiosos fuisse verè, ac propriè Religiosos: & tamen Dominij capaces fuisse. Contra 2. quia ut latè probat *Suarez de Religione Tomo 3. lib. 2. cap. 14. & Tomo 4. lib. 3. cap. 4.* *Basilus Pontius lib. 7. de matrim. cap. 7.* fere omnes Iuris Pontificij Interpretes putarunt hanc solennitatem in votis esse ex Institutione Ecclesiæ, & non Iuris diuini, & habetur in *cap. vnico. de vot. & vot. Redempt. in 6.* & optime declarat, & probat *Caiet. 22. q. 88. Art. 7.* & iam post Constitutionem GREGORII XIII. Ascendente Domino hæc veritas, quod sollemnitas votorum sit ex sola Ecclesiæ Institutione, non potest sine errore in fide negari; vide omnino *Basilium eodem cap. 7. à n. 2. vsque ad finem.*

40 Quod verò antiqui aliqui Doctores cum *S. Thom.* existimauerint, sollemnitatem votorum religiosorum esse de Iure diuino, vel de essentia, & substantia votorum; non est mirum. quia scribebant eo tempore, in quo nulla erat in Ecclesiâ Religio, in qua vota religiosa non essent sollemnia, & in specie votum Paupertatis non priuaret iure, & capacitate Dominij: sicut omnes, qui scribunt de matrimonio post CONCILIVM TRIDENTINVM, dicunt esse de illius essentia, & substantia, ut sollemnizetur per præsentiam Parocho, & tamen certum est ante Concilium, matrimonium validè potuisse contrahi sine Parochi præsentia: sicut & nunc etiam potest in locis in quibus Concil. Triden. non est receptum quoad hoc.

41 Confirmatur tota hæc responsio, quia potest esse

esse aliqua Religio tota, & aliqui Religiosi particulares, qui tamen non emittant nisi vota simplicia. Patet hoc 1. quia Scholares Societatis ex definitione GREGORII XIII. votis simplicibus emissis sunt verè ac propriè Religiosi. 2. ex sententia Caiet. 2. 2. quæst. 38. art. 7. *potest stare mutatio status mancipando hominem ad diuinum cultum; & religiosa opera cum voto simplici; ut patet si Ecclesia institueret, quod in sacro Ordine, & Religione aliqua simplex votum fieret.* 3. hoc definiuit SIXTVS V. qui fuit Minorita in Congregatione Sancti officij, decernens substantiam Religionis regulariter consistere in votis solemnibus: at posse Summum Pontificem aliter statuere, ita refert Thomas Sanchez ex Ribadeneira lib. 5. in Decalog. cap. 1. num. 23. Cum ergo ex hæcenus dictis solemnitas votorum religiosorum, & consequenter quod votum Paupertatis priuet Iure, & Dominio bonorum, sit duntaxat inuenta ab Ecclesia; poterit ex eiusdem Ecclesiæ institutione esse aliquod votum Paupertatis religiosæ, absque ista vi priuandi Dominio: & tale est votum Scholarium Societatis, antequam fiant Professi, vel Coadiutores formari. Sed Aduersarij possunt rursus obijcere: *S. cum ad Monasterium, de statu Monachorum.* in quo INNOCENTIUS III. videtur sentire, retentionem Dominij nõ posse concedi à Summo Pontifice. quare repugnat essentia, & substantia voti Paupertatis religiosæ; nam si non repugnaret, utique à Summo Pontifice posset concedi, cum ille sit supra omne Ius Canonicum.

C

Omis-

42 Omissis varijs Doctorum Responsionibus, ex quibus aliqui dicunt, hoc non posse Pontificem sine causâ, sed cum causâ iusta posse. Respondeo cum sæpè iam laudato *Basilio Pontio lib. 7. de matrim. cap. 13, num. 10. in illo C. nomine Proprietatis* non intelligi Dominium, sed solum vsum rerum independentem sine scientiâ, & consensu Prælati. *Probat*ur euidenter 1. quia si INNOCENTIVS III. vellet retentionem Dominiij pugnare cum essentia, & substantia status Religiosi, sequeretur, Religiosos primorum seculorum non fuisse veros Religiosos, contra ea quæ hæcenus demonstrata sunt. Si autem INNOCENTIVS nomine *Proprietatis*, intelligit vsum independentem à consensu Superioris; rectè dixit, nec PONTIFICEM posse dispensare: quia de essentia voti Paupertatis est, ne quis vtatur vlla re tanquam propriâ, licet sit sua, & propria quoad Dominium: Deinde nomine *Proprietatis* non intelligi in eo textu ius, & Dominium bonorum temporalium, patet ex ipsis verbis, quæ sunt hæc: *Neque quisquam Monachorum proprium aliquomodo possideat, sed si quis aliquid habeat proprij, totum in continenti resignet.* Ecce INNOCENTIVS supponit, Monachos non eo ipso, quod sunt Monachi, amittere suas res, sed iubet, illos resignare. Pergit deinde. *Si verò post hoc proprietatem aliquam fuerit deprehensus habere; regulari monitione præuita, de Monasterio expellatur: nec recipiatur vltius, nisi pœniteat secundum Monasticam disciplinam, quod si proprietates apud quenguam inuenta fuerit in morte; ipsa*

cū eo in signum perditionis extra Monasterium in sterquilino subterretur : secundum quod B. GREGORIUS narrat in Dialogo se fecisse. Vnde si quicquam fuerit alicui specialiter designatum, non presumat illud accipere ; sed Abbati, vel Priori, vel Cellario assignetur.

Circa quæ verba quæro 1. cum Basilio, si nomine *Proprietatis* intelligitur Dominium, quā potest apud Monachum deprehendi, cū sit incorporale? 2. quo modo potest quis inueniri cum Dominio in morte? 3. quo pacto potest quis cum *Proprietate* & Dominio sepeliri? Quod si per *Proprietatem* intelligamus aliquam rem, quam Monachus detineat, & qua utatur, & de qua disponat absque scientia, & consensu Prælati (qui omnes actus dicunt vsum liberum, & independentem à suo Superiore) omnia, quæ dicit INNOCENTIUS, rectissime explicantur : & hoc est illud, quod INNOCENTIUS vult ; non posse *Proprietatem*, id est, vsum liberum, & independentem à Superiore, stare cum substantia & essentia status Religiosi; nec Papam posse in hac dispensare. Præterea de illa *Proprietate* agit INNOCENTIUS, quam sciebat esse possibilem, & illicitam Religiosis: alioquin si putasset esse impossibilem, perinde fecisset, ac si Princeps sub pœna capitis suis subditis volatum prohiberet. Atqui si *Proprietas* dicat Dominium; & vsum, & possessionem, ut ista nomina significant aliquod ius; erat impossibilis Religiosis illius temporis, quia omnes emittebant vota sollemnia, per quæ destitue-

bantur omni Iure, & Dominio. At si per *Proprietatem* intelligamus, ut intelligere debemus, usum rerum temporalium, & dispositionem de illis, & detentionem sine scientia, & consensu Superiorum; ista omnia sunt possibilia Religioso, & ideo meritò prohibentur. Ex quibus omnibus colligo, non esse satis ad inducendum vitium Proprietatis, uti aliqua re propria, cuius Religiosus habeat Dominium, sed esse necessarium, ut quis illa utatur tanquam sua, & ut propria sub hac reduplicatione, quomodo à Fundatoribus Religionum, & nominatim ut vidimus à S. P. N. IGNATIO prohibetur.

ULTIMUM ARGUMENTUM

Ex refutatione omnium obiectionum quæ pro Caio afferuntur.

A Nimaduerti omnia Argumenta, quibus Aduersarij sibi persuadent demonstrari, Titium per vota amisisse bonorum suorum Dominium: ac proinde confirmasse Testamentum ad fauorem Caij, illudque reddidisse irreuocabile, nec nouum condere potuisse, peti tribus ex locis: Ex Iure communi omnibus Religiosis, ex Iure speciali Societatis, ex priuatis quibusdam factis, & dictis eiusdem Titij. Proponam igitur has obiectiones eodem ordine, & soluam.

I. Vota substantialia, quibus aliquis fit verè, ac propriè religiosus, priuant Volentem *Dominio particulari* bonorum suorum, ut docet *Platus l. 2. cap. 3. de bon. stat. Relig.* & *S. Hieronymus Epist. ad Heliodo-*

*lioderum, ubi, Christi seruus, inquit, nihil præter Chri-
stum habet, & si habet, perfectus non est. atqui Titius
per vota emissa, licet simplicia, tamen substantialia,
factus est verè ac propriè religiosus, vt definit
GREGORIUS XIII. in sæpè allegata Constitu-
tione Ascendente Domino. Ergo Titius amisit bo-
norum suorum Dominium. & confirmatur: quia,
vt docet Panormitanus, in rub. de Testam. num. 6. &
Nauar. tract. de re dit. Ecclesiast. quest. 1. §. 59. vota sub-
stantialia reddunt Religiosos inhabiles ad te-
standum, & Testamentum antea factum confir-
mant.*

Resp. Maiorem esse falsam, vt patet ex dictis: 43
quia Religiosi primorum seculorum erant verè,
& propriè Religiosi: & nihilominus erant capa-
ces Dominij, & testandi. Deinde substantia, &
essentia voti Religiosæ Castitatis stat cum matri-
monio, nec est de illius essentiâ, non esse coniu-
gatum, vt rectè docet Less. lib. 2. de Iustit. cap. 41. du-
bit. 8. num. 72. & nos supra docuimus; quia si duo
Coniugati post Matrimonium consummatum
communi consensu profiteantur in Religione
approbata; matrimonium non dissoluitur: &
consequenter retinent Ius, & Dominium mu-
tuum in Corpora, &c. Sed quærere possunt Ad-
uersarij, in quo igitur consistit essentia voti Re-
ligiosæ Paupertatis?

Resp. ex eodem Lessio, vt quis non possit vti vlla
re, neque vllam possidere, aut de illa disponere
absque Superioris arbitrio: sicut ad essentiam
voti Castitatis pertinet efficere, vt Vouens sine

Sacrilegio non possit uti, vel frui actu vlllo etiam alioqui licito, qualis est in Coniugio, qui sit contra hanc virtutem. *Platus* ergo loquitur de statu Religioso, in quo emittuntur vota solemnia, & de perfectione accidentali; *S. Hieronymus* vero intelligendus est, ut velit, Christi seruum nihil habere tanquam proprium, neque vlla re debere uti tanquam propriâ, sed omnibus dependenter à Superiore: in quo diximus consistere essentiam Paupertatis Religiosæ: vel ut loquatur de perfectione accidentali, si vult perfectum Religiosum carere Dominio. Ad confirmationem Resp. *Panormit.* & *Nauarr.* loqui de Religiosis iuxta l. commune, hoc est, de Professis, qui sunt incapaces Dominij, ac proinde testandi.

II. Vnitas status Religiosi consistit in identitate, & inuariabili substantia votorum solemnium eiusdem: at omnes Religiosi per vota destituuntur Dominio, & illius capacitate: & consequenter iure testandi. Ergo Titius, cum sit verè ac propriè Religiosus, carebit his omnibus.

44 Resp. I. Putare me, Aduersarijs excidisse illam vocem *solemnium*, quia Religio Societatis conuenit essentialiter, cum omnibus Religionibus & etiam quo ad omnia sua membra, hoc est, non solum Professos, sed etiam Coadiutores formatos, & Scholares est verè & propriè Religio, ex Declaratione GREGORII XIII. & ex ipsorum Aduersariorum confessione, imo Religio mendicans, ut declarauit PIVS V. in citata supra Constitutione,

gutione, Dum indefesse. & tamen vota Coadiutorum formatorum, & Scholasticorum sunt vota simplicia, & non solemnia. Ergo falsum est, unitatem Religionum consistere in identitate, & inuariabili substantia votorum *solemnium*. oportuisset non addere *et solemnium*.

Resp. 2. Maiorem propositionem esse veram, 45 si intelligatur de unitate & identitate substantiali, quam diximus consistere, in eo, quod votum Paupertatis essentiale inducat obligationem non utendi vlla re tanquam propria: nec disponendi vlla de re absque arbitrio Superiorum. quocirca accidentale est voto Paupertatis, ut priuet Dominio bonorum.

Resp. 3. Falsam esse simpliciter illam maio. 46 rem intellectam etiam de Religionibus, in quibus fiunt vota solemnia. quia alia voto Paupertatis tenentur nihil habere, neque in particulari, neque in communi: alia possident bona in communi, ut Monastica, & aliqua etiam Mendicantes: & in specie RELIGIO S. DOMINICI primis temporibus nihil possidebat in communi: nunc possidet, quis autem dicet non esse eandem Religionem substantialiter? Inter eas, quae nihil possident in communi, est etiam magna varietas, nam *Minores de Observantia*, & *Capuccini* non possunt institui haeredes, & profitentur, se nullius rei habere Dominium, non solum Ecclesiarum, & Monasteriorum; sed ne vestium quidem, aut ciborum, quibus utuntur ex Clem. Exiui. de verb. signif. SOCIETAS IESU Professa est capax hereditatum

ratum ex Constitutione IULII III. *quæ incipit, Exposit debitum, &c. Data. 1550. 12. Kal. Augusti.* ad effectum tamen bona stabilia vendendi, & præterea habet Dominium Ecclesiarum, & domorum, & mobilium, quæ possidet. Ecclesia Minorum de Observantia, est capax legati annui ad cultum diuinum: Societatis Professæ nec Ecclesia, nec Sacristia est capax: *vide Sanchez in Decalog. lib. 7. cap. 27.*

III. Priuatio vsus bonorum propriorum cum radicali Dominio eorundem stat cum statu diuitiarum, qui directè contrariatur Paupertati. Ergo non potest verus Religiosus, qualis est Titius, dici pauper, si retineat Dominium particulare suorum bonorum, quantumuis sit priuatus libero eorundem vsu. Antecedens est clarum in filiis familias, & paruulis existentibus sub cura Tutoris, qui sunt verè diuites, & tamen carent vsu libero suorum bonorum.

47 Resp. Distinguendo. Priuatio vsus bonorum solum ad tempus cum radicali Dominio stat cū statu diuitiarum, concedo, talis est filiorum familias, & paruulorum. Priuatio vsus bonorum perpetua ex parte illorum, qui habent radicale Dominium eorundem, stat cum statu diuitiarum, nego. talis est priuatio vsus Titij, qui ex parte sua nunquam poterit liberè vti rebus suis. Adde quod idem Titius tenetur ad nutum Superiorum exuere se omni momento, etiam Dominio radicali suorum bonorum, quare non est, nec dici potest diues. Et ratio à priori est, quia diui-

diuitiæ, non tam expetendæ sunt propter Dominium, quam propter vsum: & ideo qui habet illarum vsum omninò dependentem à voluntate alterius, & Dominium tam mobile, vt se illo teneatur abdicare alterius arbitrio, valdè pauper dicendus est. Sicut si aliquis Princeps esset exturbatus omnibus suis bonis, quorum habebat Dominium vtile, & illi relictæ essent solum aliqua bona concessa alteri in Emphyteusin perpetuam; is profectò, omnium iudicio, esset valdè pauper: non obstante, quòd habeat Dominium tantum directum multorum bonorum.

IV. Vsus bonorum temporalium non opponitur paupertati Religiosæ; vt patet in Episcopis assumptis à Statu Religioso, qui habent vsum, & administrationem bonorum temporalium; & tamen sunt verè pauperes: quia scilicet carent omni iure, ac Dominio. Ergo Titius, licet careat vfu, & administratione bonorum suorum; non erit pauper: cum retineat illorum Dominium, quia priuatio vsus, vel positio non facit ad Paupertatem.

Resp. Vsus bonorum temporalium indepen- 48
dens à voluntate alterius non opponitur paupertati, nego. Vsus perpetuo dependens ab alieno arbitrio, non opponitur, concedo. Episcopus ergo non tam dici potest pauper, quia caret Dominio, quam quia habet vsum, & administrationem dependentem à Papa. Titius igitur, licet non possit dici pauper ratione Dominij, quod retinet; tamen quia habet vsum perpetuo depen-

dentem in omnibus à Superioribus, est verè, & propriè pauper; cum docuerimus in hoc consistere essentiam voti Paupertatis, ut quis nulla re utatur tanquam propria.

49 Vnde retorqueo argumentum. Carentia Domini stat cum vitio Proprietatis, ut patet in Professis utentibus tanquam proprijs rebus Monasterij. Ergo carentia vel positio Domini non facit ad vitium Proprietatis. Ergo Titius licet retineat radicale Dominium, non debet dici Proprietarius, & potest esse, & est verè pauper.

V. Si Titius post vota emissa retinet *Dominium particulare* suorum bonorum, cum eorundem usu sit perpetuo priuatus; hoc Dominium erit inutile, & imaginarium, & potius appellandum non Dominium: cum usus iam abdicatus nunquam possit cum Dominio consolidari, quod in Iure absurdum est.

50 Resp. Titium non esse simpliciter priuatum usu suorum bonorum, sed solum usu independenti à voluntate Superiorum; quare annuentibus Superioribus potest uti rebus suis, & de illis disponere tanquam verus Dominus. Adde, quod potest dari casus, in quo iste usus cum Dominio consolidetur; si nempe Titius (quod Deus auer-
tat) à Societate dimittatur.

V I. Titius per vota confirmavit Testamentum in seculo factum, quo ad usum bonorum suorum, illo enim priuatus est perpetuo. Ergo quo ad usum mortuus est ciuilitè, & decessit quo ad illum testatus. ex altera parte retinet Dominium,

minium, & quo ad Dominium non est mortuus ciuilitèr. Ergo ratione Domini decessit intestatus, decedere autem ex parte testatum, & ex parte intestatum, abhorret ab omnibus iuribus.

Resp. Titium per vota non esse mortuum ciuilitèr quo ad vsum bonorum suorum simpliciter: sed solum quo ad vsum independentem à voluntate suorum Superiorum, itaque retinet Dominium, & vsum, & quicquid est iuris bonorum suorum, sed impeditur, ne exeat in actum secundum.

VII. Qui in Religione approbata substantialia vota emisit, est ciuilitèr mortuus, & consequenter perdit Dominium bonorum suorum: & hæres institutus post hanc ciuilem mortem addit hæreditatem ingressi, vt Iura omnia clamant. Ergo cum Titius emisit vota substantialia Religionis; ciuilitèr mortuus est, & perdidit Dominium suorum bonorum: & Caius iure adiit ipsius hæreditatem, nec est amplius locus reuocationi testamenti.

Resp. Religiosos per vota mori mundo debere quoad affectum, & vt dicit S. PAVLVS, *vti hoc mundo tanquam non vterentur, & possidere bona temporalia tanquam non possidentes*: & mori etiam quoad aliquos effectus, non tamen esse necessarium, vt moriantur quoad omnes, & si mortuum esse ciuilitèr significat perdidisse bonorum suorum Dominium; iam diximus hoc non esse effectum cuiuscunque voti Paupertatis, sed solum alicuius. Accedit quod Titius licet retineat bonorum suorum Dominium, cum illo se abdicare tenet.

neq.

neatur ad nutum Superioris, neque de illis vlllo pacto disponere possit sine eorundem consensu; est quodammodo in mortis articulo, & quoad vsum instar mortui. Atque hæ obiectiones desumptæ sunt ab Aduersarijs ex Iure communi. Sequuntur depromptæ ex Iure speciali *Societatis*.

VIII. Scholaribus post vota omnibus eadem est viuendi ratio, & obediendi. *debent enim omnes in omnibus obedire, & in communi viuere, ex Bull. Gregor.* Ergo Titius post vota non habet *Dominium in particulari*, sed *in communi* solum.

53 Resp. *Viuerè in communi* opponi ei, quod est viuere in particulari, & habere aliquam singularitatem, in victu, vestitu, &c. quare argumentum non videtur ad rem, vt probet, Titium carere *Dominio particulari*. retinet enim illud, vt iam fusè probauimus, sed impeditum: & quamuis totum Collegium viueret ex bonis Titij; ipse tamen Titius tanquam vnus de ceteris viueret de illis, non tanquam proprijs, sed prout applicata essent communibus vsibus Collegij.

IX. Scholares Societatis ex Motu proprio GREGORII XIII. *Ascendente Domino*, quantum ad bonorum vsum, religiosam Paupertatem seruant, nec vlla re tanquam propria, & sine facultate Superioris, vt possunt: at si Titius retinet bonorum suorum Dominium, & proprietatem; quis vetat illum vti suis rebus tanquam proprijs?

54 Resp. Esse manifestam fallaciam, argumentari à sensu specificatiuo ad reduplicatiuum, vt isti faciunt, dum dicunt, *Titius habet Dominium bonorum*

rum

rum suorum, & proprietatem. Ergo potest illis uti tanquam proprijs. negatur, quia uti tanquam proprijs, est uti independenter à Superioribus, & est contra Paupertatem, ut sæpè dixi. uti autem rebus proprijs, ac si essent alienæ, hoc est, dependenter ab alio, non est contra Paupertatem, sicut contra: uti rebus alienis, vel communibus non excusat à vitio Proprietatis, si quis illis utatur tanquam proprijs.

X. In Societate votum simplex Castitatis reddit inhabilem ad matrimonium, & habet effectum voti solemnitis. Ergo votum simplex paupertatis reddit incapacem ad Dominium.

Resp. Negando consequentiam. Quia, quod 55 votum simplex Castitatis reddat inhabilem ad matrimonium, est ex sola institutione Ecclesiæ à tempore GREGORII XIII. in *Bulla Ascendente Domino*, &c. Ecclesiæ autem non placuit adiungere voto simplici paupertatis Scholarium, incapacitatem Domini ob iustas causas supra memoratas.

Sed contra urgent: Quia in Religione propriè dicta non debet vnum votum esse laxius alio. Ergo si votum Castitatis Scholarium inhabilitat ad matrimonium; votum Paupertatis inhabilitabit ad Dominium.

Resp. Me non satis videre, quomodo possit 56 fieri comparatio inter diuersa. perinde faciunt Aduersarij, ac si dicerent: Dialecticus non debet esse doctior Mathematico. quod si isti significare velint quo ad substantialia, ista duo vota debere

bere

bere esse æqualia; potest concedi. quia votum Castitatis facit illicitas quasunque carnis voluptates, etiam alioqui licitas. & votum Paupertatis facit licitum quemcunque usum independentem ab alio: quoad accidentalibus autem non est necesse, ut sint æqualia.

XI. Vota publica Coadiutorum formatorum priuant Vouentes omni Dominio, tam in particulari, quam in communi, & tamen ipsa sunt etiam vota simplicia in Societate. Ergo votum Paupertatis simplex Titij priuabit saltem Dominio in particulari.

57 Resp. Transeat antecedens: nego consequentiam. quia quod vota publica Coadiutorum priuant Dominio in particulari; est ex constitutione Ecclesiæ, ex qua hoc non habet votum Paupertatis Scholarium, imò habet posituè contrarium, cum illis concedat, retinere posse Dominium bonorum suorum, ut supra vidimus.

XII. Votum solemne Paupertatis in alijs Religionibus reddit incapaces Dominij particularis Professos. sed Titius emisit votum Paupertatis solemne ex parte sua, licet non ex parte Religionis; quia potest dimitti, & liberari à voto. Ergo non est capax Dominij.

58 Resp. Mirari me acumen Dialecticum argumentum à simpliciter ad secundum quid. *votum Paupertatis simpliciter, & absolutè solemne, reddit incapax Dominij. Ergo etiam votum Paupertatis solemne secundum quid. Quod vota solemnia simpliciter inducant incapacitatem Dominij; est ex institutione*

Monē Ecclesiæ, cui non placuit annectere hanc vim voto simplici Scholarium Societatis, ut dixi.

XIII. Titius tanquam verus Religiosus Societatis, in qua viget in summo virtus Obedientiæ, post vota substantialia amisit liberam, & independentem voluntatem, quæ ad factionem Testamenti requiritur, quod dicitur esse actus pendens à voluntate vnus. Ergo Titius post vota non potest nouum condere Testamentum.

Resp. 1. Titium per votum Obedientiæ non amisisse physicè liberum arbitrium, & voluntatem: sed solum moraliter in hoc sensu, quod multas actiones externas non potest licitè exercere independenter à Superiore, nec potest se efficaciter obligare ciuilitè, imò nec per votum, & similia, cum possit Superior retractare, & irritare, ut benè explicat *Suarez tom. 3. de Religione lib. 2. cap. 10.* atque adeò habito consensu Superioris liberè Titius, & licitè exercet suas actiones, & si condit Testamentum, ille solus est qui condit, & non Superior.

Resp. 2. Dato, & non concesso, quod Titius per votum Obedientiæ non possit Testari: at per Aduersarios quantum est ex vi voti obedientiæ, posset alias dispositiones facere de suis bonis: Ergo nō infertur hinc quod careat Dominio particulari, sed potius quod illud retineat. Restant Obiectiones petitiæ ex facto, & dictis Titij.

XIV. Ergo eò tendit, ut ostendat, cum Titius

Titius

tius ante ingressum in Societatem condiderit Testamentum ad fauorem Caij: hoc Testamentum non inualidari à Constitutionibus Societatis, imo iuxta easdem factum esse irreuocabile. Primam partem huius Assertionis probant Aduersarij: quia Candidati Societatis debent, ut dicitur in *Examine cap. 4. §. 1. omnia bona temporalia, quæ habuerint, distribuere, & renunciare*: cum ergo Titius emittens vota deposuerit omnem animum, & cogitationem retinendi Dominij, atque ita præcepto citatæ Constitut. paruerit, manifestè sequitur testamentum factum in seculo à Constitutionibus non inualidari.

Secundam partem probant; quia ingressuri Societatem, ut dicitur in *Constitut. p. 3. c. 1. lit. G. de bonis suis temporalibus pro suo arbitrio statuere possunt, & consequenter etiam mediante Testamento: & ex cap. 4. §. 1. Examinis*, istiusmodi dispositionem semel factam in fauorem cuiuscunque, deinceps reuocare non debent. Ergo Constitutiones Societatis Testamentum factum ante ingressum non solum non reuocant, sed confirmant. Antecedens patet ex locis proximè citatis. Consequentiā probatur, quia qualitas adiuncta verbo, debet intelligi secundum tempus verbi *l. in delictis. §. extraneis, de nexal. act.* atqui in allegatis locis qualitas est *Non reuocare*, verbum autem *Disponere*. Ergo ista qualitas debet intelligi secundum tempus verbi, quod est ante ingressum. Ergo secundum Constitutiones Societatis, Titius testamentum ante ingressum factum reuocare;

reuocare non potest. Nec valet respondere, Testamentum sua natura quouis tempore esse reuocabile, quia hîc habemus Constitutionem prohibentem reuocare dispositionem quauis causa factam.

Ad primam partem obiectionis, concedo cō- 61
sequens. nam sine dubio Constitutiones Societatis non inuolunt dispoſitiones factas in ſeculo etiam ſua natura retractabiles. Nec eſt, quòd Aduerſarij ſibi fingant, hoc veniſſe in mentem alicui è Societate, vt illū propterea delirū appellarent. quo. n. iure id Societas faceret cum homine ſibi nō ſubdito? ſed nego conſequentiā. quia licet verum ſit, Candidatum Societatis debere omnia bona temporalia, quæ habuerit, diſtribuere, & renunciare; tamen falſum eſt, Titium vi voti ſui abieciſſe à ſe Dominium bonorum ſuorum, atque ita paruiſſe præcepto Constitutionum. quia 62
Constitutiones non ſunt contentæ quacunque diſtributione, & renunciatione, ſed requirunt aliquid aliud, quod callidè Aduerſarij ſubticuerūt, cognoſcatur ex ipſo textu, qui ſic habet, in Examine c. 4. §. 1. *Quicumque Societatem ingredi volent, antequam in Domo aliqua, vel Collegio eiſus viuere ſub obedientia incipiant, debent omnia bona temporalia, quæ habuerunt, diſtribuere, & renunciare, ac diſponere de ijs qua ipſis obuenire poſſent; eaq; diſtributio primum in res debitas, & obligatorias, ſi qua fuerint, ſi verò tales nulla fuerint, in pia, & ſancta opera fiet, iuxta illud, diſperſis, dedit pauperibus, & illud Chriſti, ſi vis perfectus eſſe, vende, & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus. &*

D

pau-

paulò post. §. immediate sequenti, volens statuere Constitutio, quid fieri debeat, si statim supradicta dispensatio in pauperes non fuerit facta; decernit, ut *Novitius promittat se promptè relicturum omnia, quandocunq; Superior iniunxerit post vnum annum ab ingressu, & Superiore iubente reipsa, inquit, Constitutio relinquere, ac pauperibus dispensare debet, ut Cōsiliū Euangelicum, quod non dicit, da cōsanguineis, sed pauperibus, perfectius sequatur.* Anne vobis videtur Titius paruisse præcepto Constitutionum, dum Testamentum condidit ad fauorem Caii sui Fratris Germani? Apagesis cum ista argumentatione. Et potius ex adductis textibus Constitutionum, collige; si Titius velit parere, ut debet, iisdem, & implere Promissionem, quam initio Novitiatus fecit; teneri, quandocunque Superiores iusserint, reuocare quodcunque Testamentum in fauorem cuiuscunque factum, quia est sua natura reuocabile; & debere ex vi suæ promissionis non solum dispensare in pauperes sua bona temporalia, sed ita dispensare, ut à se omnem fiduciā submoueat eadē vllō tempore recuperādi, sunt verba Constitutionis in Exam. c. 4. §. 1. in fine, quod non fit per Testamentum sua natura semper reuocabile; si qui ergo è Societate dixerunt (quod non credo) à Constitutionibus inuolidari Testamentum antea factum, non voluerunt aliud, quàm quod diximus; Constitutiones obligare ad disponendum irreuocabiliter, quandocunque Superiori videbitur ad fauorem pauperum.

Ad

Ad secundam partem obiectionis, quā probant per Constitutiones Titium non posse reuocare Testamentum, Resp. falsum esse, per illū textum *examinis cap. 4. §. 1.* non debere reuocari dispositionem semel factam ad fauorem cuiuscunque, per Testimonium. quia, vt modo ostendi, Constitutiones volunt dispensationem irreuocabilem fieri in sancta, & pia opera, & in fauorem pauperum iuxta Euangelium; vnde potius Testamentū ex Constitutionibus reuocari debet, vt probaui. Deinde in illo §. 1. c. 4. nullatenus reperitur illud verbum *Non reuocare*, Vnde ruit tota argumentatio *de qualitate adiunctā verbo intelligenda secundum tempus verbi*; habetur quidem in eodem §. quod *Candidati Societatis debent sua bona dispensare, a se omnem fiduciam submouendo, eadem vllō tempore recuperandi.* sed ibidē simul docetur, quomodo submoueatur hæc fiducia: nempe *dispensando in pia, & sancta opera, & dando pauperibus iuxta Euangelium, quod non dicit, da consanguineis, sed pauperibus*, & hæc distributio est omnino irreuocabilis, qualis non est Testamentaria facta à Titio ad fauorem Fratris Germani.

X V. Titius vota substantialia Religionis emisit: sed per talia vota, *Bartol. Couarr. Menoch.* & alij docent, confirmari Testamentum factum ante ingressum, non distinguendo inter vota solemnia. Ergo Titius per vota confirmauit Testamentum suum.

Resp. Hos Doctores locutos fuisse secundum *63* *ius commune, iuxta quod solemnia vota habent*

illum effectum, & Bartolo quidem nec venire potuit in mentem distinctio voti Religiosi solemn. nis, & simplicis: *Couarruia* verò, & *Menochio* satis erat, hunc effectum habere vota solemnia; si, dum illa scriberent, cogitabant de SOCIETATIS instituto: at si voluerunt etiã vota simplicia Scholarium confirmare Testamentum, decepti sunt, ut supra demonstraui.

Ultima obiectio. Titius emittendo votum Paupertatis etiam merè simplex purè, & simpliciter sine protestatione reseruandi Domini, Testamentum ante ingressum factum confirmauit possidente bona ipsius hærede Caio. Ergo vota simplicia Titij non solum non infringunt, verum etiam confirmant Testamentariam dispositionem factam. Consequentia patet. Probat^{ur} Antecedens. quia quando votum simplex Paupertatis emittitur cum intentione abdicandi Dominium, aliquanto tempore, post conditum Testamentum, cuius gratia bona ab hærede dea^{nt}inentur; tunc illa intentio literis, vel alio modo significata operatur traditionem, & abdicationem rerum temporalium, & simul facit, ut hæres licitè sibi mutet titulum possessionis, atque adeò, ut qui ante detinebat nomine Testatoris, familiaritatis causâ; suo nomine habere, & animo Domini possidere incipiat: ac proinde in illis bonis iam sit hæredi ius quæsitum, quod illi auferri non potest, neque de plenitudine potestatis. Atqui Titius emittendo votum Paupertatis, emisit illud purè & simpliciter sine protestatione re-

ne referuandi Dominij, ac cum intentione abdicandi illud à se, aliquanto tempore post conditum Testamentum, quæ intentio probatur ex Epist. ipsius Titij in qua primò scribit, *se non curare vel obolum, neque cupere sua vel semel aspicere, quia Paupertatem vouit.* Secundò, quia precarijs verbis utitur apud Caium hæredem, *ut aliquid amplius præter legatum relictum, Societati largiretur.* ex quibus verbis apparet, Titium existimasse, se iam non habere Dominium, ac ius respectu suorum bonorum, alioqui cur rogasset, si poterat suo iure agere? Tertiò in eadem epistola ostendit Titius *se pœnitere Testamenti facti*, quasi illud retractare ei non liceret. Ergo Titius per votum emissum sine protestatione referuandi Dominij, & cum intentione illud à se abdicandi, fecit suum Testamentum irreuocabile.

Resp. 1. Non fuisse opus Titio vlla protesta- 64
tione referuandi Dominij, quia certi Iuris erat, omne Testamentum esse sua naturâ reuocabile, & Scholares Societatis per vota simplicia non solum non amittere Dominium; sed potius, illud retinere ex Constitutionibus, & declaratione Sedis Apostolicæ, & perpetuâ obseruantia ipsius Societatis. imò manifestum erat, & est, nullum votum simplex Paupertatis habere vim priuandi Dominio, nisi ex Ecclesiæ institutione, ut supra demonstraui. Et Ecclesia non solum non adiunxit hanc efficaciam voto Simplici Scholari, sicuti adiunxit voto simplici Coadiutorum formatorum, sed disertè declarauit, illi non inesse.

D 3

Resp.

65 Resp. 2. Dato, & non concesso fuisse opus protestatione; illam non defuisse in emissione votorum Titio. nam in solemnī formula votorum ita habetur. *Voueo Diuinā Maiestati tuā, Paupertatem, Castitatem, & Obedientiam perpetuam in SOCIETATE IESV. omnia intelligendo iuxta ipsius Societatis Constitutiones*, in quibus habetur, ut probavi tot locis adductis, Scholares habere Dominium bonorum suorum abdicandum à se, quandoque Superiores iusserint. ex quibus etiam inferitur, falsum esse, Titium habuisse intentionem ex vi voti abdicare Dominium: cum expressè habuerit actualem intentionem Vouendi iuxta Constitutiones, quæ statuunt, à Scholaribus retineri *Dominium particulare, & actiuum*, ad effectum, ut si opus sit, Societas magis liberè illos dimittat, & ipsi cum minori offensione discedant, habituri omnia sua bona, quorum nunquam Dominium amiserunt. Hæc autem formalis intentio Vouendi iuxta Constitutiones, non compatitur ullam intentionem abdicandi Dominium. Accedit, quòd licet Titius habuisset intentionem abdicandi à se Dominium, vi voti Paupertatis, quod emittebat; tamen hic actus fuisset inefficax. quia nemo potest sua propria voluntate abdicare à se Dominium per actum Vouendi sine adminiculo legis, ut supra probatum est. lex autem nusquam voto simplici Paupertatis Scholarium Societatis adiunxit hanc vim, imò detraxit.

Probationes autem, quæ ducuntur ex epistola à

la à Titio scripta leuissimæ potius coniecturæ sunt, vt valdè coactæ, & nullarum prorsus viriū.

Primò enim, quòd scribat Titius, *se non curare* 66
vel obolum, nec cupere sua, vel semel aspicere, quia vult
Paupertatem, demonstrat his verbis, suū affectum penitus abstractum à cura rerum temporalium, qualis decet Religiosum Societatis, qui licet retineat radicale Dominium bonorum; nullum tamen retinet vsum, nisi dependenter à Superioribus ex illorum hominum numero, *qui vtuntur hoc mundo*, tanquam non vtantur; & habent, tanquam non possidentes.

Secundò, Quòd Titius verbis precarijs roget 67
Caium, *vt aliquanto plus, quàm legatum fuerat, largiatur Collegio Coloniensi*. Primò Resp. me hæc verba precaria non inuenire in epist. Titij; sed esto: vñ fit precarijs verbis; in eo laudanda est Titij modestia, qui cum posset suo iure agere, & repetere omnia sua bona; malebat tamen firmū remanere Testamentum, & *solum aliquanto plus, quàm fuerat legatum, habere pro Coloniensi Collegio*. Etenim licet Nouitij in ingressu promittant dispensare bona sua in pia, & sancta opera, & pauperibus; tamen, vt dicitur in *Exam. cap. 4. §. 3. & part. 3. cap. 1. lit. G.* iustas ob causas probandas à duobus vel tribus viris prudentibus, satis fit illi promissioni, dando etiam Cōsanguineis; & ideo Titius à Fratre postulabat, *aliquanto plus legato facto*, cum intentione, reliquum suū Patrimonium relinquendi Fratri; quod cum Caius inductus quorundam suasionibus denegarit, *commeritus*

est ob hanc ingratitudinem, ut Titius Testamentum reuocauerit suo iure usus.

68 Esto & illud; putauerit Titius priuato errore, se non posse Testamentum suum reuocare, & inhabilem ad iterum disponendum de bonis suis; nullatenus sequitur Testamentum esse irrevocabile factum, & Titium inhabilem, sicuti si Acolytus, putaret se esse irregularem, eò quòd non solemniter in summo sacro cantasset Epistolam, non propterea esset irregularis.

69 Tertiò, quòd Titius scribat, se penitere Testamenti facti. Addens illa verba: *Vtinam id tempore plenè intellexissem, non fuisset factum, quoniam animaduerto non potuisse bonam conscientiam fieri; non video quomodo inferant isti, Testamentum prius factum reuocare non licere. Ego ea verba sic interpretor, poenitet me Testamenti facti, quia testamentariam dispositionem non egi, quod SOCIETATIS Constitutiones à suis Candidatis petunt, ut scilicet sua bona remuncient, ac de ijs disponant in pia, & sancta opera, & dent pauperibus iuxta consilium Euangelicum; si hoc intellexissem, quando condidi Testamentum, non reliquissem mea consanguineis iuxta dictamen carnis, & sanguinis. Sed quicquid sit de vi harum probationum circa intentionem ipsius Titij, ductarum ab ipsius epistolâ; nullo modo militant contra supra dictas: tum quia hæc intentio in actu Vouendi fuit impossibilis cum aliâ intentione, ut dixi, Vouendi iuxta Constitutiones; nec Titius erat immemor promissionis factæ initio Tyrocinij de distribuendis suis bonis in pia, & sancta opera;*

opera: tam quia priuatus error, & intentio Titij sunt planè inefficacia ad inducendam priuationem *Dominij particularis*, & *actiui*, vel ad confirmandum testamentum prius factum, vel ad transmittendum bona Titij in Caium, & inhabilitandum ad nouum condendum Testamentum, ad quæ omnia necessarium est Iuris admiculum, vt supra probatum est.

Atque ex hæcenus dictis satis apparere arbitror, quam cariosis argumentorum fulcris Doctores quidam (quos fortè minus decebat) sustentare conati sint sua sponte rrentem causam clientis sui Caij, præiudicio *SACRÆ ROTÆ ROMANÆ, SED S APOSTOLICÆ LITERÆ*, Societatis Constitutionibus, adiunctâ earundem perpetua, & ferè centenariâ Obseruantia tantò ante prædamnatam.

Hortor etiam atque etiam istos Patronos, 71 pro ea, qua debeo Christiana charitate, vt aliquando tandem conscientia suæ consulant, seque expediri curent quamprimum vinculis illis, in quæ se, nulla officij necessitate coacti, sua spontè induerunt: Censuras dico Ecclesiasticas Excommunicationem maiorem, atque inhabilitatem ad quacunque Officia, & Beneficia secularia, & quorumuis Ordinum regularia, eo ipso absque alia declaratione incurrendas, latis ipso iure contra quoscunque, qui SOCIETATIS institutum, Constitutiones, aut Literas GREGORII XII. supra allatas, aut quemuis earum articulum quouis disputandi, vel etiam veritatis indaganda quesito colore directè, vel indirectè impugna-

D S

re, vel

re, vel eis contradicere ausi fuerint; & qui notationes, declarationes, glossas, vel Scholia vlla super præmissis facere, vel de ea, nisi quantum verba ipsa sonant, interpretari, aut de ijs disceptare, seu scrupulum cuiquam in iucere, aut in dubium reuocare præsumpserint quoquo modo, & cōtra eos qui glossas, aut interpretationes, siue impressas, siue scriptas ad id pertinentes legere, docere, alijsq; tradere, vendere, vel apud se retinere ausi fuerint. Cū si quid dubij de iisdem oriri contigerit, ad SEDEM APOSTOLICAM, vel ad Generalem Præpositum Societatis, aut ad eos, quibus id ipse commiserit, referendum sit.

72 Imitentur isti sapientissimos Iudices, qui inspecta æquitate causæ Collegij Coloniensis, & Constitutione GREGORII XIII. quā iubetur in hoc articulo de retentione Domini, per quoscunque Iudices, & Commissarios non aliter iudicari debere, atque ipsi prudentissimè iudicarunt; promeriti sunt, vt non solum Collegium Colon. sed vniuersa Societas, cuius Institutum suo suffragio defenderunt, nunquam in suis sanctis sacrificijs, ac precibus vitam, salutem, incolumitatem ipsorum Deo Opt.

Max. commendare destituta sit.

SE-